7/20032

T.C.
Çevre ve Orman Bakanlığı

T.C.
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği – Bilgi Edinme Birimi

Sayı : B.18.0.BHİ.0.00.00/610.01-340 28.12.2007
Konu : Sayın İlyas Sezai ÖNDER' in
7/20032 Esas No'lu Yazılı Soru Önergesi

11464

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İlgi : TBMM'nin 05.02.2007 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-28703 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan, Bursa Milletvekili Sayın İlyas Sezai ÖNDER' in "Karadeniz' deki zehirli varillere ve çevre kirliliğine ilişkin" 7/20032 esas sayılı yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup, cevabi yazımız ilişikte gönderilmektedir.

Arz ederim.

Osman PEPE
Bakan

EK
Cevabi yazı (4sayfa)

DAĞITIM:
Gereği:
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

Bilgi:
Başbakanlık

Söğütözü Caddesi No:14/E Kat:1 06560 Beştepe / ANKARA
Ayrıntılı bilgi için irtibat: Hüseyin AYTAÇ / Şube Müdürü. Telefon: (312) 207 67 52 Faks : (312) 207 67 88
e-posta : h.aytac@cevreorman.gov.tr Web : http://www.cevreorman.gov.tr

7/20032

SAMSUN MİLLETVEKİLİ SAYIN İLYAS SEZAİ ÖNDER' İN 7/20032 ESAS NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİ HAKKINDA ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI'NIN CEVABI

1 . 24.11.2006 tarihi itibariyle söz konusu atık varillerin yurtdışında bulunan bertaraf tesisine gönderilmesi konusunda Basel Sözleşmesi kapsamında notifikasyon işlemleri başlatılmış olup, bu işlemleri müteakiben atığın gönderileceği ülke ve transit ülkelerden gerekli onaylar alındıktan sonra atık variller yüklenici firmanın bertaraf programına göre ilgili bertaraf tesisine gönderilecektir.

2. Söz konusu variller yüklenici firma tarafından, firmanın muhtelif ülkelerdeki tesislerinden birine gönderilecektir.

3. 04 Ağustos 1988 tarihinde ilk kez Samsun Alaçam' da tespit edilen ve tehlikeli atık içeren variller, 1988 yılı sonuna kadar karaya vurmaya devam etmiştir. İstanbul' dan Rize' ye kadar, Karadeniz sahillerinde karaya vuran 389 varilin % 80' i Samsun ve % 20 si Sinop' ta depolanmıştır. Varillerden alınarak yapılan çeşitli analiz çalışmalarında variller içersinde kimyasal atıkların olduğu anlaşılmıştır. Söz konusu varillerin kimyasal atık içermesi nedeniyle atık varillerin çevreye zarar vermeyecek şekilde Sinop ilinde Soğuksu mevkii ve Samsun'da Alaçam bölgesinde bulunan geçici atık depolarında depolanmıştır.

1988 yılından beri Sinop İli, Soğuksu mevkii ve Samsun İli, Alaçam ilçesinde bulunan kimyasal atık içeren varillerin sivil toplum kuruluşlarının katkılarıyla yurtdışına gönderilerek bertaraf edilmesi konusunda ki çalışmalar çerçevesinde; söz konusu atık variller depolandıkları noktadan uluslararası standartlara uygun olarak ambalajlanmış, etiketlenmiş ve paketlenerek lisanslı araçlarla yurtdışında bertaraf edilmek üzere gönderilmiştir.

1994 yılında taraf olduğumuz Tehlikeli Atıkların Sınırlarötesi Taşınımı ve Bertarafına İlişkin Basel Sözleşmesine göre, tehlikeli atık ihracatı ancak ithalatçı ve transit ülkelerin onayı alınarak yapılabilmektedir. Bu doğrultuda, Bakanlığımız tarafından bu atıklar için hazırlanan Notifikasyon Formu 24.11.2006 tarihinde transit ülkelere onay için gönderilmiş olup, söz konusu ülkelerin yetkili otoritelerinin onayı alındıktan sonra bertaraf amacıyla yurtdışı edilecektir.

4. Sadece Karadeniz bölgesine değil aynı zamanda ülkemize zehirli varil gibi tehlikeli atıkların ithal edilmesi yasaktır. Bu yasak, Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği 41 nci maddesinde yer almaktadır. Ülkemize yasadışı trafiğin önlenerek tehlikeli atık gönderilmesini engellemek amacıyla, durum Basel Sekreteryasına bildirilmiş ve diğer ülkelerin bu konuda uyarılması sağlanmıştır.

Bu tür olayların bir daha yaşanmaması için Sahil Güvenlik Komutanlığı, Gümrük Müsteşarlığı ve Bakanlığımız koordineli olarak çalışmalarını sürdürmekte olup, Sahil Güvenlik Komutanlığı yasadışı trafiğe karşı denetimlerini arttırmıştır.

5. Bakanlığımız tarafından çevre mevzuatı çerçevesinde denizlerimizde kirliliğin önlenmesi, azaltılması ve deniz ekolojisinin korunması ile ilgili çalışmalar devam etmektedir.

6. Karadeniz'de Kirlilik İzleme Projesi" Türkiye'nin de taraf olduğu Karadeniz'in Kirliliğe Karşı Korunması Sözleşmesi ve Ek Protokolleri'nin uygulanabilmesi amacıyla Karadeniz Stratejik Eylem Planı kapsamında Proje alanında yürütülen çalışmalarla uyumlu olarak gerçekleştirilmektedir.

Projenin ana hedeflerinden biri, Karadeniz Stratejik Eylem Planı Kapsamında etkin bir çevre yönetiminin sağlanması için ülkemizin Karadeniz kıyısı boyunca mevcut kirlilik durumunun mevsimsel değişimler ve kirlilik kaynakları da göz önüne alınarak ortaya konulması ve gelecekte yapılacak çalışmalar için önceliklerin belirlenmesidir.

- Deniz ortamına kirletici deşarjının kontrol altına alınması,
- Deniz kirliliğini azaltmak amacıyla gerçekleştirilen ölçümlerin verimliliğinin değerlendirilmesi,
- Kirleticilerin organizmalarda tesbiti ve etkilerinin belirlenmesi,
- Kirletici miktarlarının ilgili mevzuat gereği izin verilen konsantrasyon miktarlarının üzerinde olup olmadığının belirlenmesi projenin hedeflerini oluşturmaktadır.

2004 yılından itibaren "Kirlilik İzleme ve Değerlendirme Raporları"nda yer alan parametre ve istasyonlarda ve bununla birlikte, 1996 yılında Teşhise Dayalı Analiz Belgesinde belirtilen; **Zonguldak, Bartın, Sinop, Samsun, Ordu, Giresun, Trabzon, Rize ve Artvin** olmak üzere toplam **9 sıcak nokta** da göz önüne alınarak açık denizde, kıyıda ve karada belirlenecek istasyonlarda belirlenen parametrelere göre mevsimlik periyotlarla analizler yapılmaktadır.

İzleme frekansları tüm Karadeniz boyunca en batıda İğneada'dan Hopa'ya kadar tüm kıyı şeridini içermektedir. Bu kapsamda 2004 yılında toplam 21 nokta belirlenmiş ve bu 21 noktanın 20 m, 50 m ve 100 m kontorlarına dikey hat halinde istasyonlar yerleştirilmiştir. Bu şekilde çalışma toplam 63 istasyonu kapsamaktadır. İlave olarak Tuna Nehri'nin Karadeniz'e ve İstanbul Boğazı, dolayısı ile Marmara Denizi'ne olan etkilerinin tespiti için aylık olarak K0, mevsimsel olarak K1 ve K3 istasyonlarında da çalışmalar yürütülmektedir. 2006 yılında ise nokta sayısı 22'ye, istasyon sayısı 66'e çıkarılmıştır.

Böylece Karadeniz'in korunmasıyla ilgili çalışmalar ülkemizce sürdürülmekte olup, **Anadolu Su Havzaları Rehabilitasyon Projesi** de karadan kaynaklanan kirliliğin izlenmesi ve önlenmesinde büyük önem arzetmektedir.

2006 - 2011 yılları arasında Karadeniz'e deşarj olan **Kızılırmak ve Yeşilırmak** nehirleriyle taşınan ve tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan besin kirliliğinin azaltılmasına yönelik yapılan GEF kaynaklı bir projedir.

- Su ve Toprak Kalitesinin İzlenmesi
- Kamu Bilinçlendirmesi çalışmalarının yapılması
- İyi Tarımsal Uygulama Rehberinin hazırlanması
- AB'ye uyum için gerekli olan politik ve kurumsal yapının iyileştirilmesi amaçlanmaktadır.

Proje Uygulama Alanı olarak, **Amasya, Tokat, Çorum ve Samsun** illeri seçilmiştir.

Karadeniz artan tanker trafiği sonucu oluşabilecek petrol ve diğer zararlı maddelerle kirliliğinin önlenmesi amacıyla Karadeniz Ülkeleri arasında mücadele işbirliğini ve koordinasyonunu sağlayacak olan Karadeniz Acil Müdahale Planı (1.Kısım:Petrol Yayılması) Karadeniz Komisyonu bünyesinde hazırlanmıştır.

Uluslar arası sözleşmeler taraf olmamız nedeni ile ayrıca ülkemizde bugüne kadar Türk boğazlarında ve Türkiye'nin deniz yetki alanlarında meydana gelen olaylarda, müdahale ve tazmin konularında yaşanan olumsuzlukların giderilmesi ve bu konuda yaşanan yetki karmaşasının önüne geçilebilmesi amacıyla 5312 sayılı "Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesinde Acil Durumlarda Müdahale ve Zararların Tazmini Esaslarına Dair Kanun" hazırlanmıştır. 5312 sayılı kanun 11 Mart 2005 tarih ve 25752 sayılı Resmi Gazetede, "5312 Sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliği" ise 21 Ekim 2006 tarihinde 26326 sayılı Resmi Gazetede yürürlüğe girmiştir.

5312 sayılı Kanun ve Uygulama Yönetmeliği ile, deniz emniyetinin sağlanması ve deniz kirliliğinin önlenmesi konusundaki uluslararası hukuk ve iç hukuktan doğan hak ve yükümlülükler göz önünde bulundurularak;

a) Acil durumlarda gemilerden ve kıyı tesislerindeki faaliyetlerden kaynaklanan kirlenme tehlikesini ortadan kaldırmak veya kirlenmeyi azaltmak, sınırlamak ve gidermek üzere uygulanacak müdahale ve hazırlıklı olma esasları,

b) Acil müdahale planlarının uygulanmasını veya acil müdahaleyi gerektiren, çarpışma, kırılma, yangın, patlama veya diğer nedenlerle gemilerden veya kıyı tesislerinden kaynaklanan kirlenme veya zarar ortaya çıkaran veya ortaya çıkma tehlikesi yaratan bir durum sonucu ortaya çıkan zararların tespit ve tazmin esasları,

c) Uluslararası yükümlülüklerin yerine getirilmesi esasları,

d) Kanun kapsamına giren kişilerle, kurum, kuruluş, gemi ve tesislerin Kanunda belirtilen ilgililerinin yetki, görev ve sorumlulukları belirlenmiştir.

Karadeniz Komisyonu tarafından Karadeniz Acil Müdahale Planı kapsamında taraf tüm ülkelerin katılımı ile ilgili eğitim ve tatbikatlar hazırlamakta, bu tatbikatlar için hazırlanan kaza senaryoları ile yetkili otoritelerinin telefon, faks ve mail ile iletişim kurmaları temin edilmektedir. Ülkemiz tarafından bu tatbikatlara ulusal mevzuatımızın yetkilendirdiği kurum ve kuruluşlar ile etkin bir şekilde katılım sağlanmaktadır.

Üç tarafı denizlerle çevrili ve toplam kıyı uzunluğu 8.333 km olan Türkiye'de deniz Kirliliğinin önlenmesine yönelik özellikle gemilerden kaynaklanan kirliliğin kontrol altına alınması çalışmaları hızla devam etmektedir.

bu kapsamda; "Gemilerden Atık Alınması Ve Atıkların Kontrolü Yönetmeliği" 26 aralık 2004 tarih ve 25682 sayılı resmi gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. bu yönetmelik ile Türkiye'nin deniz yetki alanlarında gemilerin normal faaliyetlerinden kaynaklanan atıkların deniz ortamına verilmesinin önlenmesi amacıyla gemilerden; atıkların alınması, depolanması ve bertaraf tesislerine taşınması ile ilgili işlemlerin yapılması ve bu amaçla limanlarda kurulması ve işletilmesi gerekli olan atık kabul tesisleri ve atık alma gemilerine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Bu çerçevede; valiliklerce lisans verilen yaklaşık 20 adet atık alma gemisi ile Bakanlığımızca lisanslandırılmış yaklaşık 60 adet liman atık kabul tesisi bulunmaktadır. diğer limanların lisans alabilmesi için çalışmalarımız devam etmektedir.

Karadeniz bölgesindeki lisanslı limanlar aşağıdaki gibidir.

- Hopa limanı
- Trabzon limanı
- Samsun TCDD limanı
- Zonguldak Erdemir limanı

Trabzon-Rize illerinde 20 belediye başkanlığına hizmet verecek olan "Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi" (KADDT) 2007 yılında tamlanarak faaliyete geçirtilecektir. Sinop ve Samsun KADDT ise tamamlanmış olup, 2007 yılı sonunda faaliyete geçecektir.
Adapazarı KADDT' nın ise 2007 yılı 7. ayı itibariyle işletmeye alınması planlanmaktadır.
Ayrıca, Artvin-Rize KADDT Avrupa Birliği katılım öncesi mali yardımı 2006 yılı programı kapsamında yer almakta olup, Artvin ve Rize illeri yerel yönetimleri Katı Atık Tesisi Yapma Ve İşletme Birliği (ARİKAP) tarafından çalışmalar devam ettirilmektedir.

Samsun Büyükşehir Belediyesi atık su arıtma tesisi fizibilite ve ihale çalışmaları tamamlanmıştır. Gerede'de Bakanlığımızın finanse ettiği deri organize sanayi bölgesi atık su arıtma tesisi 2007 yılı itibariyle faaliyete geçmiştir.

7/20032

Ordu ili ve Tokat Turhal ilçesi atık su arıtma tesisi fizibilite çalışmaları Tuna-Karadeniz işbirliği (DABLAS) kapsamında devam etmekte, Trabzon ili atık su arıtma tesisi ön fizibilite çalışmaları Avrupa standartlarına uygun olarak Alman Kalkınma Bankası (KFW) tarafından bitirilmiş, fizibilite çalışmalarına yine aynı banka tarafından devam edilmektedir.
Hava kalitesinin izlenmesi amacıyla, Trabzon, Rize, Gümüşhane, Karabük, Zonguldak Ve Samsun illerinde SO2 ve partikül madde parametrelerini içeren hava kalitesi ölçüm istasyonları kurulmuş olup, diğer illerimizde de bu yıl sonuna kadar söz konusu istasyonların kurulma çalışmaları tamamlanacaktır.